

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Trithemij, Spanheimensis, Et Postea Divi Jacobi apud Herbipolim Abbatis, Viri suo aevo doctissimi. Tomus ... Annalivm Hirsavgiensivm

Opus nunquam hactenus editum, & ab Eruditis semper desideratum.
Complectens Historiam Franciae Et Germaniae, Gesta Imperatorum,
Regum ...

Trithemius, Johannes

S. Galli, 1690

Wighardus II. Abbas XXXIII. electus est Anno Domini MCCCLIV. & præfuit
annis V. mensibus VIII. diebus XXI.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38573

Wichardus
Abbas Hir-
faugienſis
tricesimus
ſecundus,
obiit,

Anno prænotato XII. die menſis Martij, quæ ſolemnitate ſanctiſſimi Gregorij Papæ magni fuit inſignis, Indictione Rom. VII. circa horam Veſperarum, Wichardus ejus nominis primus hujus Cœnobij Hirfaugienſis Abbas ſecundus atque tricesimus, ſenio gravatus & morbo, feliciter, uti confidimus, in Domino moriens conquievit: cujus corpus in majori Eccleſia Monafterij cum antecelloribus ſuis religioſa Fratrum devotione ſepultum fuit. De cujus vita, moribus, & geſtis mentionem facere ſingulatim nequimus, propterea, quod Monachorum ignavia non literis, ut olim, ſed vanitatibus dedita, nihil memoriâ dignum poſteritati conſignaverit. Apud omnes namque Ordinis Noſtri Monachos per totam penè Germaniam his temporibus Regularis diſciplinæ obſervantia penitus deſecerat: ſtudio litterarum Monachorum rariffimus curabat: venationibus, otio, & comellationibus erant dediti, & nihil minus quàm internæ converſationis exercitium aut lectionem curabant ſcripturarum. O tempora! ô mores Clauſtralium! quàm longè diſtamus imò jacemus, à fervore Spiritûs & diſciplinæ Religioſæ converſationis PP. Antiquorum? Et tu Hirfaugia Mater quondam inſignis plurimæ Ordinis noſtri Monafteriorum, quæ ſtudio divinarum ſcripturarum ſimul & integritate morum olim, ut paradifus Dei fulgebas, his, in quibus calamum nunc exercemus temporibus, quantum deſecerat ingemiſcimus; quandoquidem à tempore Eberhardi Abbatis uſque ad Fridericum ejus nominis alterum, nullus fuit in te Monachus, qui memoriam digna in te geſta litteris commendaret, vel ad noticiam poſteriorum transmitteret.

Hirfaugia
hac tempe-
ſtate ſteri-
lis, viros
non habuit
doctos.

De Wichardo ſecundo, hujus Monafterij Hirfaugienſis XXXIII. Abbate, qui præfuit annis quinque, menſibus VIII. diebus XXI. & varijs geſtis illius temporis.

Wichardus
Abbas Hir-
faugienſis
XXXIII.

Mortuo autem Domino Wichardo hujus Monafterij Abbate XXXII. ejusque corpusculo juxta morem Ordinis tradito Eccleſiaſtica ſepultura; ne ſine paſtore oves incurrerent aliquod periculum, aut qualecunque in re familiari paterentur detrimentum, dies ad eligendum novum Abbatem XXI. menſis Martij per conventum ſtatuitur. Adveniente autem termino, quem ſibi præfixerant, convenerunt in locum Capitularem, in profeſſo SS. Legislatoris noſtri Benedicti, quatenus ſibi Paſtorem idoneum eligerent, ne ſine duce quaſi oves diutius errarent. Fuit autem Feria VI. dies menſis Martij XXI. Igitur juxta morem Ordinis noſtri, invocata gratiâ Spiritûs Sancti, & præmiſſis jure vel conſuetudine præmittendis, fratres unanimi conſenſu in Abbatem hujus Monafterij XXXIII. elegerunt Wichardum ejus nominis ſecundum, præcedentis Wichardi ex ſore, ut ferunt nepotem, majorem eo tempore Cellarium; qui confirmatus & ordinatus per Dominum Gerardum de Erenberg Spirenſis Eccleſiæ Antiftitem præfuit in multa ſolicitudine & labore annis quinque, menſibus VIII. diebus autem XXI. Patriâ erat Alſatius Wichardi ſenioris, ut dictum eſt, ex ſore nepos, honeſtis

Wichardus
ſecundus
præfuit an-
nis V. men-
ſibus VIII. diebus
XXI.

honestis parentibus ortus; qui veniens ad Religionem hujus Cœnobij, sub Sigismundo Abbate Monachus factus est, & secundum illius temporis vivendi consuetudinem in medio fratrum pacificè & sine reprehensione vitam duxit. Electus autem in profesto sanctissimi Patris Benedicti de consensu omnium fratrum, per supradictum Episcopum fuit confirmatus, & postea hic in Monasterio solemniter benedictus, primâ videlicet die mensis Maij, quæ fuit SS. Apostolorum Philippi & Jacobi celebritate solemnis. Ordinatus verò in Abbatem, avunculi sui vestigijs inhaerere pro viribus studuit, & distracta vel alienata bona Monasterij diligentissimè recuperare in animo decrevit. Cæterùm plura fecisset, si vivere diutius potuisset, & bonæ voluntatis propositum, utilem pro communi bono fratrum perduxisset in effectum; fuit enim vir bonus, prudens & circumspectus, qui habebat in consilio scientiam, in agendis experientiam, in disponendis providentiam, & in iudicio discretionem; in scientia verò scripturarum, juxta calamitatem illius temporis communem, modicus erat, & nullius æstimationis. Latini sermonis quoque parum expertus, utpote qui neglectus à parentibus in seculo nihil aut parum didicit, & in Monasterio præter quotidianum legendi & cantandi officium parum apprehendit; nam litteras Monachi nostri eâ tempestate sicuti pessierant, ita contemnebant penitus. Ingenio tamen naturali Wichardus hic noster multum valuit, & in sermone patrio satis eloquens fuit, sermone dulcis, voce tubalis, quippe qui placidus & affabilis in tranquillitate mentis, cum loqueretur amicis, extitit, severus atque terribilis, quotiens animum indignatio commovit. Staturâ erat mediocriter dispositus, nec brevitate nimia despectus, nec proceritate longiore tortuosus; facies ei fuit oblonga, caput parvum, sed longum potius quàm rotundum, oculi magni, & supercilia nigra, corpus macilentum, debile fati & infirmum.

Wichardi
Abbatis
mores &
industria
commen-
dantur.

Anno prænotato Nativitatis Dominicæ MCCCLIV. quem primum Wichardi Abbatis constitutum, propterea, quod novem mensium, id est tres anni partes contineant, xxiv. die mensis Decembris Innocentius Papa VI. ad instantiam Abbatis Wichardi omnia bona & privilegia hujus Monasterij Hirsaugiensis auctoritate Apostolicâ ratificans confirmavit.

Innocentius
Papa VI.
confirmat
bona Hir-
saugien-
sia.

Eodem anno mortuus est Walramus Comes de Spanheim senior XXI. die mensis Decemb. hoc est, in festivitate S. Thomæ Apostoli, anno ætatis suæ 79. cujus cadaver in Ecclesia Spanheimensi sepultum est. Post cujus mortem Sacerdos quidam nomine Godfridus Capellanus in castro de Spanheim, quâdam nocte ambulans per planitiem camporum, quæ est inter oppidum Winterberg & villam Pferdsfeld nuncupatam, audivit vocem in nemore proximo clamantis quasi Venatoris, canes post feram incitantis. Qui pavore nimis correptus, quid vox illa significaret in hoc loco tenebrarum, aut unde proveniret, anxîa cogitatione nec sine mentis conturbatione mirabatur, cum ecce subito circumstetit eum multitudo canum, quasi venantium nigrorum ac terribilium, & in medio eorum vir igne vestitus, sedens super equum nigrum atque terribilem. Qui dixit ad Sacerdotem jam semimortuum: *Domine Godfride non timeatis, nihil vobis hæc vice mali continget, quoniam hodie fuistis confessus, & cum emendationis proposito missam celebrastis pro defunctis. Ego sum anima Walrami*

Walramus
Comes de
Spanheim
obit, anima
post mor-
tem viâ
presbytero.

Venandi
studium
quàm sit
animæ gra-
ve detri-
mentum.

Comitis nuper defuncti, & hanc panam patior, quandiu voluerit altissimus, pro vana & nimia delectatione, quam in venationibus quondam habui: per quas & pauperibus subditis meis, multa in agris atque vineis & damna intuli, & propriam salutem turpiter intermisi: sed rogo te, loquere ad filium meum ex parte mei, ut per continuos dies triginta quotidie legi faciat missas triginta, pro mea liberatione, ac totidem pauperes nutriet singulis diebus, & de novo panno senel vestiat; & ducentos auri nummos, quos pro pana parvi reatus à Petro macellario, & circe in Creußenach iniuste, me consentiente acquisitos, restituat, & spero, quod misericordiâ Domini liberabor. His dictis omnis illa visio spirituum vento rapta evanuit, & presbyter præ nimio terrore cum difficultate ad suum domicilium pervenit. Qui vultus immutatione simul & capillis in canitiem subito conversis, docuit, quàm fuerit vera terribilis illa apparitio, quam conspexit. Ab illa hora postea nunquam ridere visus, nunquam lætus, nunquam jucundus, sed tristis semper & animo dejectus.

MCCCLV.

Rex Carolus Romæ Coronam suscepit Imperialem.

Anno Wichardi Abbatis secundo. Carolus Rex IV. cum magno Germanorum exercitu multisque Principibus atque Nobilibus in Italiam proficiscitur, & primò Mediolani Coronâ ferreâ, ut moris est, cum sua conjuge ab Archiepiscopo in Ecclesia principali coronatur. Deinde Romam profectus cum magno honore à senatu & populo Romano extra urbem sibi occurrente suscipitur, & in die Resurrectionis Dominicæ per Cardinalem Ostiensem à Papa Innocentio ex Avenione propter eam missum imperatoriâ Coronâ cum uxore in Ecclesia S. Joannis Lateranensi solemnî pompâ festivè sublimatur. Ad vesperam solemnitatis memoratæ Paschatis novus Imperator Carolus principibus suis, senatoribus quoque urbis & populo Rom. fecit grande convivium: quo ritè consummato mox ab urbe cum suis digreditur, & ne suorum multitudine si mansisset diutius, gravarentur Romani, habito cum senatoribus secreto colloquio ad civitatem Tiburtinam profectus est: inde movens ad civitatem Pisanam, ubi diè quâdam ad vesperascente, gravis inter cives & aulicos exorta fuit seditio, quæ in tantum prævaluit, quòd Imperator cum paucis secretè fugiens recessit; Imperatrix etiam terrore percussa nimio cum suis pedissequis noctu aufugit, quarum aliæ præ festinatione nimia vestimentorum oblitæ, seminudæ, aliæ dimissis omnibus abierunt. Postera die seditionis auctores capti & puniti sunt; & ea, quæ Imperatricis pedisseque ad se pertinentia in urbe reliquerant, integra receperunt. Simile contigit eis in civitate Senensi, ubi subortâ inter Germanos & Itales contentione, cives arma corripunt, sed per Casarianos percussî plures eorum ceciderunt. A Pisis Imperator Mediolanum redijt, & Vicecomes, eatenus in displicentia Rom. Pontificum diu rebelles, Innocentio Papæ, & per illum, Ecclesiæ reconciliavit. Rebus ergo in Lombardia dispositis, in Germaniam cum suis novus Imperator reversus, imperavit deinceps annis XXIII. Hoc ipso anno Veneti Ducem suum Martinum ante palatium capite truncaverunt.

Imperator Mediolanum revertitur.

Joannes Dux Brabantia moritur.

Anno Wichardi Abbatis prænotato, sextâ die mensis Decembris mortuus est Joannes hujus nominis III. Brabantia Dux, sine liberis, cujus corpus in Monasterio nostri Ordinis Veleer nuncupato in habitu Monastico sepultum est. Erat enim Princeps magnæ & singularis pietatis & devotiois

devotionis in Deum, qui positus in lecto aegritudinis suae habitum nostri Ordinis monasticum ab Abbate memorati Cœnobij petijt, & obtinuit, in quo devotissimè ab hac vita decessit. Post cujus mortem magna inter Wenceslaum Ducem Luzenburgensem, fratrem Carolum Imperatorem IV. & Ludovicum Flandriæ Comitem fuit suborta contentio, quorum uterque Ducatum Brabantiae sibi ut jure proximo deberi contendebar. Postremò tandem Wilhelmus Comes Hollandiae filius Ludovici quondam imperatoris IV. ut mediator, vices suas interposuit, & dissidentes ad concordiam revocavit. Ducatus autem Brabantiae Wenceslao cessit in possessionem.

Wenceslaus Comes Luzenburgensis fit Comes Brabantiae.

Eodem quoque anno in mense Septembri maxima fuere tonitrua, coruscationes, fulgura, & grandines ad magnitudinem nucis muscatae, per totam Franciam Orientalem Sueviam Alsaciam & partes cis Rhennas. Ex ea grandinum tempestate, in multis praedictarum Regionum locis, vinum, quod jam maturaverat in vitibus, periit, & ejusdem liquoris penuria & caritas subsecuta fuit.

MCCCLVII.

Anno Wichardi Abbatis tertio, Carolus Imperator Rom. imperiali benedictione suscepta, reversus in Germaniam, Principes Regni ad curiam generalem, apud Mediomatricum civitatem videlicet Metensem convocavit, ubi pene omnes Germanici regni proceres, feuda regalia suorum principatum ab Imperatore susceperunt. Aderat ibi Archiepiscopus quidam Italiae, missus à Papa Innocentio VI. ex Avenione Legatus, aderant & quidam ex Gallia praesules, rogantes tam regni principes Germaniae, quàm Imperatorem, quatenus aut Joanni Gallorum Regi ferrent auxilium, aut litteris arcerent Anglos à finibus Galliae, qui cum maxima pugnantium multitudine jam mare transire dicebantur.

Conventus Principum Regni fit in civitate Metensi.

In eodem conventu Principum Wilhelmus Marchio Juliensis consensu omnium Principum in Ducem de Juliaco, per Carolum Imperatorem creatus est; erat enim vir tali honore dignus, prudentia, fortitudine, magnanimitate nulli, qui tunc vivebant, inferior; quippe qui multa pro regno simul & patria, contra irrumperentes adversarios praelia gessit; unde pro meritis suis, ut supra dictum est, anno Sigismundi Abbatis XXI. in conventu Principum apud Frankensfurt celebrato de numero Comitum inter Marchiones, per Ludovicum Imperatorem quartum fuit sublimatus, nunc intra Ducum Ordinem receptus est.

Comitatus siue Marchionatus Juliensis fit Ducatus.

In praenotato etiam conventu principum Metis habito Carolus Imperator memoratus, de consensu procerum regni Germanici Luzenburgensem Comitatum, qui olim dicebatur Namurcensis, in Ducatum erexit, quem fratri suo Wenceslao Duci Brabantinorum donavit. Est autem terra Luzenburgensis inter Treviros & Metenses posita, habens ab Occidente Galliam, ab Oriente Lotharingiam, ab Aquilone Trevirim, & Metim à meridie, frugifera valde, inter duo flumina Mosam & Mosellam constans.

Comitatus Luzenburgensis in Ducatum sublimatur.

Item in praememorato principum conventu saepedictus Imperator Carolus Comitatum Barensem Ducatui Luzenburgensi conterminum in Marchionatum sublimavit, qui hodie in ditione est Ducis Lotharingiae.

Comitatus Barensis in Marchionatum sublimatur.

Wenceslaus frater Imperatoris Caroli, qui filiam Joannis ultimi Ducis Brabantiae nomine Joannam habuit uxorem, nepos quondam Henrici

Imperatoris ſeptimi ut filius Joannis Regis Bohemiæ longâ progenie de Comitibus Luzenburgi duxit originem. Erat autem princeps nobilis prudens atque magnificus, eruditione litterarum omnifariam peritus, in re militari ſtrenuus, moribus & vitâ integerrimus, juſtitiâ, pietate ac manſuetudine ſingulariter decoratus, & bonis operibus frequenter intentus, ſæpe tamen votis ſuis contrarium ſenſit effectum, quod reor divino judicio factum, ut meritorum ſuorum remunerationem non in præſenti, ſed in futuro reciperet. Ducatum Brabantiae poſt mortem, foci confectus, & ex Comite Luzenburgenſi ſublimatus in Ducem, annis ſupervixit xxviii. poſt cujus mortem, uxor ejus multis annis ſupervivens obtinuit & rexit principatum. Carolus autem Imperator quartus in ſæpedito conventu principum Metis celebrato de rege Germanorum eligendo futuris temporibus ad Imperium, conſtitutionem & novam atque notabilem fecit, de conſenſu omnium Regni procerum; pro cuius confirmatione perpetua ſigillum juſſit inſigi aureum: unde & aurea bulla eſt nuncupata uſque in præſentem diem. Alia quoque multa in eadem Congregatione Principum pro pace populorum communi, ad utilitatem regni conſtituit, quæ litteris mandata cuſtodiri præcepit.

Aurea bulla de Imperatoris Electione per Carolum ſtatuitur.

Conventu autem Metenſi conſummato, ac Principibus ad propria reverſis, Imperator cum uxore deſcendit ad Treviros, & tam à Monafterijs quàm & alijs Eccleſijs Collegiatis, multas & pretioſas reliquias Sanctorum precibus obtinuit, quas omnes in Bohemiam tranſmiſit. A Treveri de civitate in civitatem, & Monafterio tranſiens in Monafterium, præcipuo mentis ſtudio, in ſingulis locis, mendicabat ſſ. Reliquias, & quotquot habere potuit, Pragenſi omnes Eccleſiæ inſerxit.

Joannes Rex Gallorum cum filio ſuo Philippo ab Angliſ capitur.

Anno prænotato in menſe Septemb. Eduardus Rex Anglorum in manu ſuorum valida, Galliam, ſicut paulò antedictum eſt, ingreſſus, omnia ferro & rapinâ devaſtavit, & uſque ad civitatem Parifiorum hoſtiliter ſæviendo pervenit. Contra quem Joannes Rex Gallorum & filius ejus Philippus contractis copijs, ad pugnam infauſto ſidere progreſſi ſunt, & bellum atrox mutuo commiſerunt. In eo prælio Rex Gallorum Joannes cum Philippo filio captus eſt, & ambo in Angliam ducti ſunt.

Baſilea civitas per terræmotû pene tota deſtruitur.

Eodem anno in menſe Octobri circa feſtum S. Galli Abbatis mane die quâdam, poſt nonam horam, ſubitò factus in Baſilica & in multis locis alijs, maximè cis Rhenanis, maximus & terribilis terræmotus, qui damna mortalibus plura intulit, & multos homines miſerabiliter afflixit. Complurium namque urbium turres & muros ſubitò impulſu ſuo dejecit, domos lapideas, & fortiſſima in diverſis locis ædificia ſubvertit. Ceſtella etiam in montibus plura & firmiſſima eodem impulſu corruerunt. Civitas Baſilienſis in eodem terræmotu grandia ſuſcepit incommoda; nam murus in circuitu ejus penè totus corruit, turres quoque tam Eccleſiæ quàm urbis cum multis domibus & ædificijs eodem impulſu cadentes multos habitatores miſerabiliter oppreſſerunt. Et hoc non ſolum in Baſilea tunc accidit, ſed in omnibus quoque locis oppidis atque Caſtellis, quæ in circuitu ejus prope fuerunt atque remotius. Nec ſolum circa Baſileam terræmotus factus eſt, ſed in multis etiam regionibus Germaniæ ſicut dictum eſt, ſimilia mala contigerunt. Die primâ decies fuit terra mota, & deinceps per totum annum ſæpius, ut nulla fuerit ſecuritas.

Unde

Unde multi homines nimio terrore concussi, relictis urbibus & castellis ad campestria sese contulerunt. in tabernaculis habitantes. In eodem terræmotu, quem primâ die decies factum diximus, multæ in Basilea domus etiam fortissimæ corruentes, ab igne fuerunt incensæ, quem incolæ pro consueto usu in focus structum habebant. Quod quidem, incendium brevi usque ad eodè crevit, quod majorem urbem totam occupavit. Nemo in civitate fuit securus, nemo tutus, nemo non pavore correptus; in tantum quippe prævaluit incendium, quod intra murorum ambitum nullus poterat permanere. Diem adesse novissimum, tot calamitatibus subito irruentibus quis mortalium tunc non timuisset?

Anno item prænotato quidam hæresiarcha ex eorum secta, quos Germani Beggardos appellant, nomine Bertholdus, in civitate Spirensi occultè circuitiis, & in secretò simplices docens, varios & abominabiles seminavit errores: qui postremò detectus & captus, per Inquisitores hæreticæ pravitatis, & complures alios viros doctos examini publicè fuit expositus, & multis erroribus infectus, pluresque seduxisse simplices, miserabiliter inventus. Cujus errores per ordinem destinavimus exprimere, ut liqueat omnibus, quàm sit periculosum idiotis indoctis, & rusticis, magisterium sine præceptoribus legitimis usurpare docendi, & sine obedientia Religionem habitu præferre mendacem.

Primus error five articulus ejus, quem sensit & prædicavit iste fuit. Dixit enim, quod Christus JESUS Dominus & Salvator noster in sua passione usque ad eodè derelictum se senserit à Patre, quod dubitaverit vehementer, utrum anima ejus salvanda esset, vel damnanda.

Secundus error, quod idem Dominus JESUS Christus in passione sua præ nimio dolore maledixerit castissimæ Genitrici suæ semper intactæ Virgini Mariæ. Quis majorem audivit insaniam ab aliquo unquam, atque blasphemiam?

Tertius error, quod Christus in passione sua maledixerit terræ, quæ fustum illius susceperat pretiosum sanguinem. O fatuum, delirum & insanum! quando malediceret terræ innocenti, qui pro suis Crucifixoribus pendens in Cruce Patrem suum tam placidè rogavit, ut non perirent?

Quartus error, quod homo vitæ mortali adhuc passibilis & corruptibilis ad tantam spiritualis vitæ perfectionem possit pervenire, quod ei postea neque orare, neque jejunare sit amplius necessarium, & nihil deinceps sit ei peccatum.

Quintus error, quod oratio vocalis non sit homini utilis vel necessaria, & nihil conferat ad salutem, sed mente orare sufficiat, sine voce vel motu labiorum, qui manifestus error per consuetudinem totius Ecclesiæ confutatur.

Sextus error, quod Laicus indoctus & idiota, sine notitia scripturarum, sed illuminatus Divino instinctu (qualem se esse putabat) plus alijs & sibi docendo queat proficere, quàm Sacerdos, quicumque etiam Doctissimus per quamlibet scientiam scripturarum, licet Doctor esset omnium scientiarum.

Septimus error, quod tali somniato Laico, vel ut ipse dicebat, illuminato, in suis prædicationibus atque doctrinis sit plus credendum atque obediendum, quàm sancto Evangelio, & quibuscunque scripturis vel dictis omnium Doctorum.

Octavus

Bertholdus
Hæresi-
archa stultis-
simus, Spi-
ræ capitur.

Ejus Erro-
res.

Hieronymus

Hieronymus

II

S. V
15

Octavus error, quòd homo devotus in fumendo cibo & potu pro sustentatione corporis, tantam possit acquirere gratiam, quòd æquivalent ei, ac si Corporis & Sanguinis Domini nostri JESU Christi Sacramenta sumpisset.

Idem Lohardus Herbipoli coactus revocavit errorem.

Præscriptos & plures alios errores, memoratus Lohardus ante in civitate Francorum Orientalium Wirzburg in occulto dogmatizando feminaverat, qui tandem publicatus, & ad rationem positus, ut incendium hæreticis debitum posset evadere, simulato corde consensus revocare. Qui non ferens confusionem, quam ex tali revocatione se incurrisse putabat, Franciam nostram occultè fugiens deseruit, & ad Spiram veniens falsam doctrinam & errores, quos prius abnegaverat, iterum prædicavit. Comprehensus igitur in memorata civitate Spirensi atque de præscriptis erroribus convictus, & publicè confessus, cum interrogaretur, si vellet tam perniciosæ hæresi abrenuntiare, & in fide S. Matris Ecclesiæ fidelitè permanere usque ad mortem, respondit: *Fides mea Donum Dei est, & id id gratiam ejus mihi donatam abnegare sicut non debeo, ita nec possum, nec volo.* Unde in suis erroribus pertinaciter obstinatus judicio traditus est, & per sententiam in ignem missus & combustus.

Beghardus Hæreticus Spire comburitur.

MCCCLVII.

Wilhelmus Comes Hollandiæ vesanus custodiæ mancipatur.

Anno Wichardi Abbatis quarto Indictione Rom. decimâ, Wilhelmus Comes Hannoniæ, Hollandiæ, ac Franciæ Dominus, Ludovici quondam Imperatoris filius, qui primus ex Baviaræ Ducibus principabatur in illis regionibus, post multa per tyrannidem malè gesta, in vesaniam & furorem versus continuum & insanabilem, carenis ligatus in custodiam ponitur, in qua furens & insaniens per annos ferme xx. Deo vindicante usque ad mortem detinetur.

Albertus frater ejus Dux fit Comes Hollandiæ.

Fuerunt, qui dicerent, eum veneno sumpto in furorem conversum. Post eum, quoniam liberos non habuit, frater ejus Dux Baviaræ Albertus præscriptos Hollandiæ, Hannoniæ, Seelandiæque Comitatus, maris promotione obtinuit, quos per annos XLVII. strenuè gubernavit in omni mansuetudine, justitia, & æquitate, non in tyrannide, sicut frater ejus fecerat Wilhelmus furens & insaniens.

Fuit autem Albertus iste primus atque vicesimus Hollandiæ Comes Ordine succedens, ex eo tempore, quo primum in ea terra Comes sumptum initium; uxorem habuit nomine Margaretham Ducis Bringenfis filiam, de qua genuit Wilhelmum, qui post eum successit in Comitibus memoratis: Joannem quoque, qui fuit Episcopus Leodiensis, de quo suo tempore latius dicemus: Catharinam etiam, quæ primò desponsata fuit Eduardo Geldriæ Duci, quo priusquam nuptiæ celebratæ fuissent, in bello quodam occiso, sicut infra dicemus, virgo permansit, & vidua, nullum volens habere maritum, nisi qui de sanguine Geldrensi duxisset originem, sponsi amore capta. Unde cum Reinoldus frater Ducis Eduardi teneretur in vinculis, eorum mater quondam uxor Reinhardi Ducis primi nupserat Florentio Comiti Mechliniæ, de quo concepit & peperit filiam Sophiam nomine, quæ uxor facta Wilhelmi primi Ducis Juliænsis filium peperit paterno vocabulo Wilhelmum. Hunc tandem Catharina, Eduardi sponsa, suscepit maritum.

Anno

Anno prænotato Thuricenses, Bernenses, Svitenses, Lucernenses, Zugenses, Undervaldenses, Glarenses & Urienses iterum iuramento sese colligantes in unum conspirarunt, priorem confederationem innovando confirmantes contra Duces Austriae & Comites de Habsburg. Quæ nova colligatio memoratos Duces haud mediocriter provocavit in iram, licet eam revocare vel impedire non possent; timebant enim, quod cum tempore accidit, ne videlicet illa Rusticorum colligatio gravem quandòque iacturam afferret principibus. Ad instantiam itaque Ducum Austriae Carolus Imperator, qui tum erat in Alsatia, Thuregum profectus est, volens conjugationem memoratam, regali simul & imperiali auctoritate dissolvere. & in nihilum revocare, pro illo maximè, quod oppidum Zürich sub ditione sit regni Germanici, & ob id non licuerit civibus aliquam inire confederationem sine Regis licentia cum exteris. Verùm Thuregenses in sua pertinacia contumaciter perseverantes, Imperatori tale dedere responsum: *Serenissime Domine Caesar, subiectos nos regno facemur fideles, sed injurias propulsare tyrannorum soli non sumus sufficientes, vestra autem defensio non semper adesse potest, quoties impugnamur, propter varias Regni occupationes: unde ne penitus obruamur tyrannorum incursum, qui toties perdere nos tentarunt sine causa, modis varijs, & per multas insidias, pacem, confederationem & amicitiam iurata atque perpetuam contraximus, quam violare nec possumus unquam, nec debemus.*

Nova Svitensium colligatio cum suis denuò confirmata.

Carolus Imperator venit Thuregum revocare conjugationem.

His Caesar auditis, cum nihil monendo proficeret, discessit ad tempus, contractoque magno pugnatorum exercitu, post dies paucos redijt, & oppidum Thuregense fortissimè obsidione vallavit. Fuit in exercitu Eberhardus Comes de Wirtenberg, vir magnanimus, potens atque robustus, cum multis Suevorum nobilibus atque ministerialibus ad bella doctissimis, quorum fortitudo non parum auxit militiam. Aderat etiam cum suis Episcopus Constantiensis, qui suggestit Imperatori, quatenus iuxta morem & antiquam Alemannorum consuetudinem Suevi pugnantium in ordine ponerentur primi. Quod cum Dux Austriae reclamaret Albertus, nimium indignati sunt Suevi, & in unum consultantes, ad sua omnes redierunt. Caesar autem videns abivisse Alemannos, & valde imminutum exercitum, necessitate compulsus cum Thuregensiibus treugas iniij, & solutà obsidione, sine cordis sui effectu optato, recessit.

Imperator exercitum ducit contra Svitenses conjuratos.

Eodem quoque anno xiv. die mensis Maij, factus est iterum terræmotus magnus & horrendus in pluribus Europæ locis, in Germania videlicet, Basilea, Argentina, in Suevia & circa Rhenum, cujus impulsu turres Ecclesiarum, & civitatum multæ, pluraque excelsa ædificia concussa ceciderunt oppressis hominibus. Et quia major, & vehementior erat iste motus terræ, quàm ille, qui anno præterito, sicut diximus, accidit, etiam graviora mortalibus incommoda reliquit. Cives Argentinenses multi pavore nimio perterriti, urbe relicta fugiebant in campos, & ibi fixis papilionibus habitabant, ne contingeret eis, quod anno præterito diximus Basileensibus accidisse. In Hispania quoque & præcipuè Sibilæ, quæ Hispali olim dicebatur, & civitate Corduba, plurima ædificia eodem terræmotu corruerunt. Simile in alijs locis contigisse novimus.

Terræmotus iterum magnus totam penè concussit Europam.

MCCCLVIII.

Anno Wichardi Abbatis quinto mortuus est Albertus Dux Austriae, filius

Albertus Austriae Dux senior obiit.

G g

Hirsaug

Hirsaug

II
S.V
15

Quatuor
ſiſ Ducis
Alberti.

Dux filie
illius.

Inter Ludo-
vicum Un-
garie Re-
gem & Ve-
netos con-
tentio.

Veneti pa-
cem à Rege
petunt &
accipiunt.

Innocentius
Papa Lega-
tū miſit in
Germania
pro ſubſi-
dio.

filius Alberti quondam Imperatoris & nepos Rudolphi Regis ex Comitibus de Habſpurg, de quo longè ſuprà dictum eſt. Reliquit autem filios iv. & ii. filias. quorum primogenitus fuit Lupoldus, qui patri ſucceſſit in Ducatu, à quo & Maximilianus Cæſar hodie regnans Germanis imperant, que Romanis legitimâ ſucceſſione deſcendit. Secundus fuit Albertus, qui Univerſitatem Viennensẽ fundavit in Austria. Tertius fuit Rudolphus Dux, qui fundavit Eccleſiam S. Stephani Protomartyris ibidem, quam Fridericus Imperator poſteâ tertius Maximiliani pater, in Eccleſiam Cathedralẽ ſublimavit. Iſte Rudolphus uxorem habuit Catharinam, filiam Caroli Imperatoris iv. per quam Comitatum Tyrolis, Auſtriæ Ducatui (ut ferunt) conjunxit. Quartus autem filius dicebatur Fridericus, qui juvenis ſine liberis obiit. Filiarum prima vocabatur Margaretha, que nubens Ludovico Marchioni Brandenburgensium ſine liberis permansiſt, ſterilis & obiit, viro prius mortuo. Secunda dicebatur Catharina, quæ vanos mundi contemnens honores, pro Chriſti amore in Cœnobio S. Clare Viennæ Monialis, deinde Abbatiffa facta eſt.

Eodem anno peſtis ſæva totam penè Germaniam occupavit, quæ ab initio durans menſis Auguſti uſque ad finem Decembris, per Franciam Orientalem, Bavariam, Sueviam, Saxoniam & Thuringiam plura hominum millia conſumpſit.

Anno item prænotato magna contentio inter Ludovicum Ungariæ Regem & Venetos fuit ſuborta propter Dalmatiæ regnum, quod Veneti plurimis annis per vim occupaverant contra jus & voluntatem omnium Regum Ungariæ. Unde contracto ſuorum, & Theutonicorum magno exercitu Dalmatiam potens ingreditur, & primo civitatem Jadrenſem obtinuit, deinde maritimas civitates omnes, ac poſtremò totam ſibi Dalmatiam ſubjugavit. Poſt hæc Venetorum fines potenter ingreſſus eorum caſtella munitiones & oppida in circuitu plura cepit, ſuæque ditioni per omnia ſubjecit. Cernentes autem Veneti, quòd potentia Regis tantæ non poſſent reſiſtere, miſſis ad eum legatis pacem poſtulant, & ſe in omnibus regio mandato pollicentur obſecuturos. Rex humiliter accepto prius juramento ab eis, quòd ſe deinceps de regno Dalmatiæ nullatenus intromitterent, & neminem in locis ſibi ab eo reſtitutis, qui ab eis declinaſſet ad Regem tempore guerrarum, læderent vel punirent. Jurata eſt pax, & litteris confirmata. Veneti autem poſt Regis diſceſſum omnes, quotquot ex ſuis invenire poterant, qui belli tempore illum intromiſerunt, capitis detruncatione puniverunt.

Eodem anno Innocentius Papa vi. Philippum Episcopum Cavallienſem Legatum & Nuntium miſit in Germaniam, ut pro ſubſidio Cameræ Apoſtolice decimum omnium proventuum à Clero exigeret denarium. Contra hanc graviffimam & inſolitam exactionem Papæ, in unum convenerunt omnes præpoſiti totius Cleri trium provinciarum Trevirenfis videlicet Moguntinenſis, & Coloniensis una cum Abbatibus noſtri Ord. & alijs multis, atque unanimi voto concluſerunt, quòd Romano nihil velint contribuere Pontifici, & hoc ipſum Nuntio ejus memorato tunc apud Moguntiam, pro poſtulatione quam fecerat, reddidè reſponſum; & quia funiculus triplex, difficile rumpitur, ut eò fierent contra Pont-

Pontificis importunam exactionem fortiores; postquam inter se de nihil dando convenerant, litteras etiam ad alias Germaniæ provincias, & Diocæses, repente mittentes, omnem Clerum & Monachos in suam traxere sententiam; & ne forte contumaces judicarentur potius, quam defensores antiquæ libertatis, etiam Romano scripserunt Pontifici causas, ob quas nihil essent daturi, & plures & rationabiles, tam per litteras, quam per solemnes Nuntios assignantes. His Papa cognitis & metuens fieri disensionem, silentio rem perpetuo sepelivit.

MCCCLIX.

Anno Wichardi Abbatis sexto, Carolus Imperator convocavit omnes Principes Regni ad colloquium in Moguntiam propter novam & inauditam Romani Pontificis exactionem pecuniarum, quam omni Clero per totam Germaniam in grave Regni detrimentum imponere contenderat: convenere plures, & in publico magnatum consensu Philippum Episcopum Cavallicensem, Apostolicæque Sedis Legatum & Nuntium audiverunt. At ille commissum sibi legationis officium fideliter exequi desiderans, multa produxit in medium, quibus speculatione suâ per suafurum se Principibus æstimabat. Relatione præfuls auditâ, negotium concilio tractandum committitur, & super dando responso per viros undecunque doctissimos articuli scribuntur. Erat in eo Conventu Principum Conradus de Alzeia Cancellarius Ruperti Comitis Palatini vir ingeniosissimus, & omnifariam eruditus, cui Principes respondendi pro Cleri defensione commiserunt officium; qui multis rationibus dixit, scripsit atque persuasit, in ea postulatione Papæ nihil fore dandum. Cujus articulos, quoniam memoriâ digni sunt, litteris breviter commendamus.

Adveniente statuto die, in quo dare Cæsar cum Principibus Legato decrevit responsum, prædictus Conradus in medio stans & jussus loqui, sic inchoavit. *Aurisdodinam, Romani, Germaniam semper habere & exhaurire cupientes, multos & varios ab olim excogitavere modos, quibus omnia suo subdidissent imperio. Cum autem ad nos divina providentia Romanum transtulerint Imperium, reor, nobis invigilandum, ne viribus & nervis Sacerdotium evacuet regnum. Quid Romanus Pontifex præter litteras & verba Regno confert Germanico? nihil certe. Sit Dominus beneficiorum omnium, quantum ad eorum dignam provisionem pertinet: sed eorum proventus ministrantibus permittat. Nulla est meâ sententiâ Germanorum devotio: que Romanis vulturibus, qui sunt insatiabiles, cibum parat, filijs proprijs magna inediâ laborantibus. Vestrum est igitur, ô Cæsar & Principes, vestrum est cogitare, quòd multis & varijs modis, causis simul & commendationibus Germaniam vestram pecunijs suis exhaurit, spoliât & denudat Italia: cujus avaritiæ nihil est satis; quamquam singulis annis multa florenorum millia nostris de sudoribus, ne dicam sanguinibus, in os sumit, quod nunquam dicit, sufficit, traiciat. Ex Italia namque species aromaticas, medicinales quoque, oleum olivarum, vinum malvaticum, pannos sericos, & pleraque similia quotannis comparamus pecuniâ, pro quibus incredibilem aurisummam Germani exponimus. Quid obsecro nobiscum aut nascitur, aut habetur, pro cujus commutatione nobis Italia vel unum denarium restituat? Denique filios nostros Romam non sine multis pecunijs, ut mores curiæ (ne dicam abusiones, dolos, & fraudes) vel ibi discant, vel in Avenione: seu ut litteris dent*

Gg 2

operam,

Conventus
Principum
in Mogun-
tia pro Cle-
ro contra
Papam.

Conradus
de Alzeia
Cancellarius
Palatini,
pro Cle-
ro loquitur.

Dicit Ger-
maniam
pecunijs ex-
hauriri per
Romanos
& Italos.

Germaniâ
varijs mo-
dis Italia
pecunijs
denudare
solet.

operam, & Eccleſiaſtica beneficia, qua Patres noſtri ſuis inſtituere pecunijs, novis ſemper obtineant (non dico emanant) commercijs. Nemo eſt veſtrum, o Principes, qui non intelligat multam curia papali pecuniam ex Germania ſingulis annis inferri pro Confirmatione Pralatorum, pro impetratione beneficiorum, pro cauſis litium & contentionum, quibus provocatur ad examen Sedis Apoſtolice: pro diſpenſationibus quoque, pro conſequendis indulgentijs, & gratijs ac varijs privilegijs abſolutionibusq;. Neque hoc latet ſerenitates veſtras, quod ab initio Chriſtiane religionis omnes

Olim Confirmabant Archiepiſc. ſuos Epifc.

Archiepiſcopi per totum orbem ſubjectos ſibi confirmabant Epifcopos, & quod juxta conſtitutionem beati Papa Gregorij primi Archiepiſcopis dabatur gratis, & pro eorundem confirmatione nihil penitus exigebatur, ſecundum quod Dominus & Salvator noſter in Evangelio ſuis precepit Apoſtolis dicens: gratis accepiftis, gratis date. Sed omnia nunc videmus inverſa, omnia in deterius commutata. Confirmationes hodie gratis non dantur, nec pallium ſine pecunia conſertur Archiepiſcopo, ſed maximam auri ſummam compelluntur exponere, & nihilominus preſentium Epifcopos ſuos confirmandi privilegium his noſtris temporibus per Joannem Papam XXII. eis violenter ablatum eſt, in gravem totius regni Germaniæ damnum, incommodum, & detrimentum, quod omnibus manifeſtum eſt. Et hoc poſt hac & alia tanta gravamina, quibus non ſolum Clerus, ſed univerſam Germaniæ regnum exhauritur, & ſeditur, novum & hactenus numquam auditum Rom. Pontifex à Clero petiit ſubſidium, quod antea nullus Papa preſumptiſſe cogitandum. Cenſuras minatur, & pœnas non dantibus vel contradicentibus impingendas. Quapropter cum iſta nova ſint, & prius inaudita, nulla ſunt ratione admittenda. Principijs ergo malorum obſiſtite, & non permittatis hanc ſervitutem turpem prevalere. Mementote Principes, quantum calamitatem, miſeriam, deſtructionem, & in utroque ſtatu diſpendium proviſionis Apoſtolice plerique Eccleſijs Germaniæ intulerint, dum Pontifices Romani canonice per capitula electos repudiavit: & non electos preſules introducunt. Hinc lites & contentiones graviffime inter partes ſubſecuta, quantum deſolationem Eccleſijs induxerint, nemo noſtrum ignorat: per talem nempe occaſionem nobis hæc Moguntina Eccleſia, quod vobis conſtat omnibus, in ultimam paupertatem devenit. Simile contingit Eccleſijs Herbipolenſi, Vormatienſi, Argentinenſi, Friſingenſi, Metenſi, & multis alijs, quarum redditus atque proventus per diſſenſiones electorum canonice & proviſorum à Papa miſerabiliter fuerunt diſtracti. Unde concludendo breviter, etiam omnino deberet Clerus, aut vellet Papæ poſtulatum contribuere ſubſidium, ſicuti nunc vult, nec omnino teneretur, tamen non poſſet, cum propter cauſas nunc diſſas, non propter multiplices rationes, ſi opus fuerit, allegandas, & maxime propterea, quod Principibus Germaniæ non ſolum eſſet turpe, ſed etiam diſpendioſum, ſi hanc ſuper Clerum ſuum induci permitterent Italia ſervitutem. Dixit & alia multa, quæ principibus ad perſuadendum pro Clero ſibi videbantur accommodata, quorum cum nonnulla derogare auctoritati Rom. Pont. ſic manifeſtum ſilentio potiùs ſepelienda judicamus, quam ſcriptis noſtris in noticiam transferre poſteritatis; conſitemur enim publicè, nos cum Rom. ſervitute ſacroſancta Eccleſia, & Auctoritatem Summi Pontificis velle pro virtutibus defendere.

Eccleſias per proviſiones Papæ dicit eſſe de paupertas.

Clerum dicit, nec debere nec velle poſſe Papæ contribuere.

Coſultatio hujus viri nimis mordax & acerba contra Papam.

Cæſar cum principibus legato dedit reſponſum pro Clero.

Poſterâ die Imperator & Principes advocantes Legatum S. Sedis Apoſtolice, reſponſum illi ſuper his, qua nomine Rom. Pontif. Innocentij de ſubſidio, ne dicam exactiōe Clericorum propoſuerat, cum honeſtate & modeſtia reddiderunt dicentes: *Clerum tam inſoluta dare nullatenus*

nus posse. multaque pro ejus defensione rationabiliter in medium protulerunt. maximè tamen Cæsar iniquo tulit animo, quòd præ cunctis nationibus Europæ solos Papa Germanos hamo piscationis inconfuetæ, atque illicitæ penitus in servitutem volebat deducere. Unde commotus aliquantulum animo præsentè Legato in medio principum dixit: *Quid est Domine Episcopo, quòd Papa pecuniam à Clero multam exigit, & mores reformare Clericorum non intendit? videtis quomodo vivam, in quanta superbia & elatione, avari, cupidi, luxuriosi, & supra modum delitijs affluentes. Quo intendant habitu, pudet dicere: utpote qui militibus hujus mundi similiore sunt, quàm servis omnipotentis Dei. Sine ordine vivunt ubique, sine honestate, sine timore Dei, in omni libertate peccantes, & nemo est, qui corrigan, nemo qui prohibeat, nemo qui emendet. Vos autem Rom. pastores & Pontifices lanam rapientes nihil de salute ovium estis solliciti. Cùm Cæsar ista loqueretur in consessu Principum, & vitia Clericorum simul & avaritiam Episcoporum publicè & modestè carperet, aderat Canonicus quidam principalis Ecclesiæ Moguntinæ nomine Cuno de Falckenstein, quem coadjutorem Henrici quondam Archiepiscopi fuisse suprà anno Wichardi Abbatis primi quinto diximus, qui etiam Trevirorum postea factus est Archiepiscopus. Is Caputium habebat in capite auro gemmisque nimis pretiosum, quòd Imperator capiti suo imposuit, & quòd suum erat, de panno simplici super caput Cunonis relocavit. Deinde ad principes conversus dixit: *Quid vobis videtur? nonne militi videor in caputio Cunonis similior, quàm canonico?* Restituito autem caputio Cunoni, suòque recepto ab eo, dixit ad Gerlacum Moguntinum Archiepiscopum: *Præcipimus vobis Domine Archiepiscopo, sub ea fidelitate, quâ nobis & regno estis juramento ascriptus, quatenus Clerum vestrum juxta Canones sanctorum Patrum reformare studatis, eùmque in moribus, vestibus calcamentis, capillis, & cæteris voluptuosis, nimiumque sumptuosis delitijs atque abusionibus refrænetis, & omnes ad debite, honestè, religiose vivendum compellatis. Eorum verò qui rebelles & inobedientes reperti fuerint, bona & fructus beneficiorum occupetis, & sisco nostro regali inseratis, vel etiam si necesse fuerit, ipsos contradictores carceribus mancipetis.* Hoc ipsum cæteris regni Pontificibus Imperator præcepit.*

Philippus autem Cavallicensis Episcopus supradictus Apostolicæ Sedis orator ac nuntius, posteaquam negativum Cæsaris audivisset responsum, & cognovisset, quòd Clerus contra Papam sese mutuo colligasset, Cæsare simul & Principibus defensoribus, post diem octavum nave concessâ cum suis familiaribus descendit ad Coloniam, & inde Galliam in Avenionem ad Papam reversus est. Legato tandem reverso ad Pontificem sine fructu legationis sæpe dictæ, Papa concepto afluans desiderio, eùm subsidium à Clero Germaniæ, sicuti speraverat, non posset assequi, ne frustra conatus suos impendisse videretur, ex alia parte navigij rete suum in capturam piscium laxavit. Emisissis namque nuntijs suis per universam penè Germaniam, præcepit medietates omnium beneficiorum tunc vacantium & vacandorum biennio colligi, & in usum Cameræ Apostolicæ reservari.

Anno etiam prænotato inter senatum & cives oppidi Niirenbergensis facta est seditio magna. Dederat Imperator in mandatis nonnulla senatui, quæ communi populo haud parum displicuerunt. Unde convenientes

verroqut
vohi sup
vohi int
vohi sup
vohi int

Cuno de Falckenstein Canonicus de factu suo, factè representatus à Cæsare.

Legatus sine fructu optato in Avenionem ad Papam revertitur.

Cives Niirenbergenses contra Imp. & senatum conspirant.

Wichardus

Herfaug

II
S.V
15

Imperator
quâ indu-
striâ con-
spirationē
hanc feda-
verit.

Artificum
conventi-
cula id est
Zünfften
Nürenber-
gæ depo-
nuntur ex-
ceptis Ma-
cellarijs.

Joannes
Galliæ Rex
ex captivi-
tate dimit-
titur.

Wichardus
II. Abbas
Hirsaug.
moritur.

turmatim in conventiculis & symposijs suis Zünfften vulgariter nuncupe-
tis multis & varijs se cohortationibus contra Imperatorem Carolum &
senatum armaverunt. In tantum brevi convaluit ista plebeja conspiratio,
quod nonnulli ex eis omnino concluderant, Imperatorem si possent, quo-
cunque modo, tempore & occasione interficere. Imperatori, qui tum
Nürenbergæ fuit, res conspirata innotuit, qui nihil moratus auctorem
seditionis factæ in populo fecit adesse, quem blandis sermonibus, & obla-
tione 1000. florenorum aureorum in secreto sibi concilians maximum
fecit esse fautorem; nam mox ut ab Imperatore tam gloriosè muneratus
discessit, mutavit consilium factis, & eos quos prius ut princeps factionis in
odium Cæsaris potenter concitaverat, jam nunc ad obedientiam & subje-
ctionem humiles totis viribus revocabat. Verùm dum à complicibus non-
nullis argueretur levitatis respondit: *In turpi voto honestè mutandum con-
siliū.* Eo liberatus periculo Cæsar, ut omnem plebi occasionem dein-
ceps conspirandi auferret, magnâ usus industriâ, omnia conventicula,
collegia sive monopolia vulgaritur, ut diximus, Zünfften appellata, in
quibus artifices diebus festis in unum convenire solebant, ad confabulan-
dum, bibendum, consiliandum (non dico ad detrahendum & conspi-
randum) singuli secundum artificia sua, imperiali auctoritate deposuit,
interdixit perpetuò & damnavit, propterea, quod eatenus cives omnino
consilia sua contra senatum & omnem majoritatem in eisdem habere
conventiculis tutò consueverunt.

Sarcopolæ verò, quos macellarios, sive carniū paratores nuncu-
pamus, quoniam pro parte Imperatoris Caroli atque suorū fidelium
fortiter steterunt in hac ipsa conspiratione adversum sædistragos conju-
ratos, magnis à Cæsare honoribus collaudati sunt, & pristinum in se
se conveniendi monopolium ab eo permissum & confirmatum (cæteris
extinctis omnibus) acceperunt. Insuper in perpetuam hujus fidelitatis
memoriam Cæsar macellarijs quædam privilegia, & ludos circa carnis-
privium exercendos indulgit.

Eodem anno Eduardus Rex Angliæ multâ interveniente pecuniâ &
precibus amicorum non paucis Joannem Gallorum regem, & Philippum
ejus filium, quos in alterum nunc annum tenuerat captivos, sub certis
conditionibus liberos dimisit. Qui reversi tandem in Galliam, nihil
eorum quæ promiserant Eduardo Regi, servârunt. Quapropter indig-
natus ille contractis undique copijs pugnatorum, cum 150. navibus
maximum sequenti anno exercitum duxit in Galliam: Parisios iterum
obsidione vallavit, devastatisque omnibus magnâ Galliam calamitate
afflixit.

Anno Dominicæ Nativitatis prænotato, vicefimâ septimâ die mensis
Novembris obiit Wichardus ejus nominis secundus Abbas hujus Coenobij
Hirsaugiensis xxxiii. anno sui regiminis vi. nondum completo. Vir bo-
nus, mansuetus, & quantum ad curam pertinet temporalem, pro illo
tempore satis idoneus, qui diutius si vivere potuisset, res Monasterij di-
stractas plures sine dubio revocasset ad jus suum, quod negligentia turpè
priorum amiserat.

Eodem anno xx. die mensis Decembris Philippus Episcopus Cavalli-
censis Apostolicæ Sedis Legatus, de quo diximus antea, convocavit
plures

plures Ordinis nostri Abbates ad se Moguntiam, & pro Monasteriorum reformatione multa cum eis tractavit: inter quos fuere praesentes Hermannus Abbas S. Albani, Wiricus Abbas S. Jacobi Moguntinensis, Philippus Abbas Spanheimensis, Abbates quoque Limpurgensis, Bliedenstattenensis, montis S. Joannis Vingaviensis & alij plures; veruntamen nullus tunc propositae reformationis subsequatur effectus.

De Wignando hujus Monasterij Hirsaugiensis Abbate XXXIV. qui praefuit annis xx. mensibus x. diebus xx. & de varijs, &c.

Anno Dominicae Nativitatis praenotato MCCCLIX. Indictione Rom. XII. hujus Monasterij Abbatia post mortem Wichardi Abbatis secundi, ut diximus, vacante, prior & fratres, quibus competeat jus eligendi rectorem, ne destitutionis curae pastoralis aliquod experirentur incommodum, VII. die mensis Decembris pro novi pastoris electione ad locum capitularem in unum conveniunt, & praemissis orationibus consuetis, ad electionis negotium in Dei nomine processerunt. Scrutinio itaque per singulorum vota ex ordine praemisso, pars major eligentium, & senior Wignandum ex Collegio Conventus Monachum in Abbatem elegit, cui & reliqui omnes sine contradictione unanimiter consenserunt. Qui a Gerardo de Erenberg Spirensium Episcopo confirmatus, & solemniter benedictus praefuit huic Monasterio xxxiv. Abbas in multa sollicitudine annis xx. mensibus x. diebus xx. Natione fuit Germanus, patriam Suevus, militari genere ortus, probis ac honestis parentibus procreatus, qui a pueritia Monasterio traditus, moribus & consuetudine urebatur inventis. De cujus vita & conversatione pauca scribere possum, propterea, quod Monachorum ignava pigris res memoratu dignas & gesta Praelatorum litteris mandare, aut non potuit, aut certe contempsit. His namque temporibus miseranda Ordinem nostrum oppressit calamitas, quando non solum in isto insigni Monasterio Hirsaugiensi, sed & in caeteris penè omnibus, cuncta spiritualis disciplina, & sancta exercitia defecerunt. Unde mirandum non est, nos historiam continuare de gestis Abbatum Hirsaugiensium minimè potuisse, cum & negligentia Claustralium bene gesta Rectorum litteris non commendaverit, & Praelati forsitan nihil aut parum memoriae peregerint dignum. Magna enim fuit circa haec tempora Monachorum & damnabilis ignavia, qui cum sancto religionis proposito, & fervore observantiae regularis, etiam divinorum amorem, & studium abjecerunt scripturarum, nihil minus quam constitutiones Regulae vel SS. PP. animo cogitantes.

MCCCLX.

Anno Wignandi Abbatis primo, Carolus Imperator Conventum principum celebravit, in oppido Regni Eisingen partium Sueviae, & multa cum eis de communi utilitate omnium Germanorum tractavit. Factum est autem in die quadam Imperatore cum principibus suis in Refectorio Fratrum minorum habente colloquium, cives in seditionem versi contra familiam Caesaris, movere arma non timuerunt, quod malum haud

Wignandus fit Abbas.

Monachorum his temporibus fuit ignavia magna.

Cives oppidi Eising contra Imperatorem rebellant.